

etc., habuit ergo illius fidem, quæ fundamen-tum est sperandarum rerum, ut dicitur ad Hebr. 41, et eodem sensu Leo Papa, epist. 22, non longe a fine, ex eodem testimonio Pauli colligit, ab ipso principio generis hu-mani, Christum in carne venturum, homini-bus denuntiatum esse; et similiter Bernard., serm. 6, in Vigil. Nativ. Domini, circa prin-cipium, dicit prophetias de incarnatione ab ipso Adam in illis verbis initium duxisse; et optime ad hunc modum explicat illum Adæ soporem, in serm. 2 Septuagesimæ.

11. Ex hoc ergo principio argumentatur D. Thomas, incarnationem non fuisse per se pri-mo ordinatum ad redimendum hominem lap-sum, et consequenter futuram fuisse, etiam si homo non peccasset. Consecutionem pro-bat, quia Adam præscivit incarnationem fu-turam, et tamen non præscivit illam futuram propter suam redemptionem, quia non fuit præscius sui casus, ut Augustinus docet lib. 11 in Gen. ad lit., cap. 18. Respondet tamen negando consequentiam, quia potuit revelari Adæ incarnatio, et non primarius finis, seu prima ratio illius; quæ responsio sufficienter solvit argumentum, ut propositum est.

12. Discutitur diligentius doctrina D. Thomæ. — Adam ante peccatum habuit fidem in-carnationis. — Objectio quædam. — Gratia se-men gloriæ. — Sed nonnulla explicanda su-persunt. Primum est, quod, licet non fuerit Adæ revelata hæc causa incarnationis, certe debuit aliqua alia illi proponi; quia non po-test convenienter intelligi, Christum Deum hominem revelari Adæ per fidem credendum, præsentim revelatione perfecta, et facta ab ipso Deo, quin consequenter intelligamus, illi ostendi rationem aliquam ex caritate vel bo-nitate Dei desumptam, propter quam tantum beneficium hominibus conferre decrevit, et Christum ipsum proponi sub ratione capitatis, a quo omnis gratia in humanum genus esset manatura; hoc enim, et ad Christi Domini di-gnitatem, et ad convenientem modum talis revelationis pertinebat, et mihi quidem ita credendum videtur; nam et D. Thomas, 2, 2, quæst. 2, art. 7, dicit hominem ante pecca-tum habuisse explicitam fidem incarnationis Christi, prout ordinabatur ad consummationem gloriæ, non autem prout ordinabatur ad liberationem a peccato per passionem et re-surrectionem. Ex quo loco bene perpenso col-ligitur cognovisse Adam Christum, ut viam, et medium per quod erat beatitudinem con-secuturus; docet enim D. Thomas, in princi-

pio illius articuli, ideo fidem Christi necessaria-riam esse ad salutem, quia Christus est per quem homo beatitudinem consequitur, ac propterea per se pertinet ad objectum fidei; inferius vero docet etiam in statu innocentiae oportuisse Christum esse fide creditum, tanquam per se pertinentem ad objectum fidei; ergo etiam in eodem statu credidit Adam in Christum, ut in eum per quem erat beatitudinem consecuturus. Ex quo ulterius sequi vi-detur, credidisse etiam in eo statu Adam in Christum, tanquam in auctorem gratiæ, et justitiæ sibi in eodem statu collatæ. Primo, quia fides Christo ideo est necessaria ad salutem, quia per Christum justitiam consequimur; sed hæc fides fuit Adæ necessaria ad salutem, teste D. Thoma; ergo per eam est justitiam assecutus. Secundo, quia Adam cre-didit in Christum tanquam in consummatorem gloriæ; ergo tanquam in auctorem gratiæ; non enim ab aliquo speranda est gloria, qui non sit etiam auctor gratiæ, cum gratia nihil aliud sit quem semen gloriæ. Dicitur fortasse Adam prius tempore justificatum fuisse, quam fidem Christi suscepit; gratiam enim et justitiam, juxta veriorem sententiam, in ipso momento suæ creationis suscepit; fidem autem Christi postea, quando Deus in illum soporem immisit; non est ergo neces-sarium ut primam gratiam et justitiam acce-perit per Christum, ejus fidem tunc non ha-bebat, cum gratiam suscipiebat; postea vero in dicta revelatione agnovisse per se Chris-tum gloriam adepturum, licet viam et modum ignoraret. Sed hoc nullo modo probari posse videtur. Primo, quia vix potest intelligi Adam cognovisse Christum ut auctorem gloriæ suæ, et non etiam gratiæ, cum hæc duo ita sint con-juncta, ut unum sit fundamentum et semen alterius; et ut non negem modum illum fuisse possibilem de potentia absoluta, certe tamen negari non potest quin naturali con-nectioni, quæ est inter gratiam et gloriam, non sit consentaneus, neque ipsius Christi dignitati. Secundo, quia si in illo statu et re-latione Adam credidit in Christum, ergo per illam fidem aliquo modo justificatus est, sive justitiam ipsam, sive augmentum ejus per eam fidem obtinendo; ergo pari ratione totam justitiam per Christum obtinuit, quia non est credibile, aliquos gradus gratiæ ha-buisse per Christum, et alios sine Christo; alias pari ratione aliquid gloriæ sperare de-beret per Christum, et aliquid sine Christo, quod satis per se absurdum videtur. Quocir-

ca, licet verum sit illam singularem de Chris-to revelationem factam Adæ, fuisse tempore posteriore quam primam justificationem ip-sius Adæ, nihilominus fieri potuit ut primam justitiam etiam per Christum acciperet, et per fidem ejus, vel explicitam, licet minus perfectam, vel certe per implicitam, et in ordine ad explicitam paulo post obtainendam.

13. Secundo explicandum est in hac solu-tione D. Thom., unde constet eam rationem vel causam incarnationis, Adæ revelatam, non fuisse primariam et per se primo inten-tam in hoc mysterio. Cum enim D. Thomas negat revelatam esse Adæ causam incarnationis, non est intelligendus de omni causa, ut ex eodem alio loco probabimus, sed de illa quam ipse putat primariam, et sine qua non fieret incarnationis. Sed cur, quæso, non posset alius pari ratione dicere, nobis quidem revelatum fuisse mysterium incarnationis, illam vero causam, quæ frequentius nobis tradita est, esse nostro statui accommodatam, in se tamen non fuisse præcipuum atque primariam, sed potius illam, quæ Adæ significata est, fuisse primam et potissimum rationem hujus mysterii, ac per se maxime sufficien-tem? Et idem dici potest de Angelis, quibus in sua creatione hoc mysterium revelatum est, ut ex 1 p., q. 57 et 62, suppono. Et hæc ipsa interrogatio multum enervare videtur rationem qua D. Thomas hoc articulo utitur. Falsum est enim in omni revelatione facta de hoc mysterio, assignatam esse rationem ejus ex peccato primi hominis. In hac enim re-volutione facta Adæ et Angelis, assignata fuit ratio independens a peccato, ut declaratum est. Quod ita explico: nam si ipsi Adæ proposita esset hæc quæstio quam D. Thomas modo versat, scilicet an, eo non peccante, revelatio illi facta habitura esset effectum, sine dubio contrarium, quam D. Thomas, ex simili ratione concluderet, hoc modo: Mihi revelata est voluntas divina de perficiendo hoc mysterio, propter rationem altissimam, quæ a peccato non pendet; ergo, licet pecca-tum nunquam futurum sit, complebitur ista revelatio; quin potius certius crederet Deum fuisse incarnandum non existente peccato, quam eo interveniente, quia, non existente peccato, nullam rationem dubitandi inveni-ret: illo autem existente, timere posset ne suo peccato tantum Dei beneficium impe-diret.

14. Respondetur. — Fateor hæc esse impro-batu difficilia, et satis concludere, et rem

hanc esse incertam, et conjecturam D. Thomæ esse probabilem, non tamen convincere; et solum video dici posse, D. Thomam ideo eam partem elegisse, quia ejus discursus et ratio nitebatur revelatione certa. Hæc autem, quæ diximus de revelatione facta Adæ, licet probabiliora sint, non tamen ita certa. Deinde, quia ille frequens modus loquendi Scripturæ, et ratio illa ex peccato sumpta, toties repetita et inculcata, multum indicant illud fuisse pri-mum motivum divinæ voluntatis ad hoc mys-terium perficiendum, licet, postquam illud facere decrevit, etiam Adæ revelare voluerit, modo statui innocentiae accommodato.

15. Difficultas. — Vera solutio. — Tertio, in eadem solutione explicandum occurrit quomodo aliqui ex Sanctis allegatis signifi-cant, Adam in eo sopore cognovisse mys-terium crucis. Hieronymus enim supra sic lo-quitur: *Primus ratus Adam hoc de Christo et Ecclesia prophetavit, quod reliquerit Dominus noster atque Salvator Patrem suum Deum, et matrem suam cœlestem Jerusalem, et venerit ad terram, propter suum corpus Ecclesiam, et de suo eam latere fabricatus sit.* Quo ultimo verbo mysterium crucis significat; et Augustinus, tractat. 9 in Joan., post medium, expli-cans sacramentum in verbis Adæ latens, di-cit, Christum reliquisse Patrem cum carnem sumpsit, matrem vero cum Synagogam re-pudiavit, et adhæsit Ecclesiæ, quæ formata est ex latere ipsius dormientis in cruce; et subdit, propterea immisisse Deum soporem in Adam, quando hoc præsignificabatur, quia prophetia illis temporibus futuro huic tempor-i dispensabatur; et lib. 9 Genes. ad lit., cap. 19, evidentius dicit, per illam extasim factum fuisse Adam participem tanquam Angelicæ curiæ, ut intrans sanctuarium Dei intelligeret novissima; et idem Leo Papa et nonnulli alii indicare videntur. Dicitur fortasse, illo facto et aliis verbis Adæ, hæc omnia fuisse allego-ricæ significata, ipsum vero Adam non omnia illa mysteria intellexisse. Sed contra, quia pari ratione negari poterit cognovisse ipsum mysterium incarnationis, sed solum instinctu Spiritus Sancti locutum fuisse verba quæ pro-prietiam continerent, ad eum modum quo Caiphas dixit: *Oportet ut unus moriatur homo pro populo.* Respondetur tamen, sine dubio Adam non fuisse præscius sui casus, et con-sequierer neque incarnationem cognovisse, ut ad illius remedium ordinata est. Quod non aliter probo quam Augustini auctoritate su-pra citata, tum quia ab eodem sufficienter

eo loco demonstratur; tum etiam quia res *peccatorum*, quam ad deletionem originalis est tam manifesta, ut nullus sit qui contradicat.

Cum ergo Sancti applicant significationem illorum verborum ad aliqua mysteria, quæ supponunt culpam, non intelligunt, Adamum omnia illa in particulari et juxta proprium eorum modum cognovisse, sed solum mysterium ipsum quoad ejus substantiam, et quoad summam conjunctionem Christi cum Ecclesia sua, quæ de latere ejus ædificanda erat; quod non oportet intelligi de latere Christi morientis in cruce, ita ut hoc totum Adam cognoverit, cum neque hoc per verba Adæ significatum sit, sed in communi potest intelligi de latere, id est, de amore et de corde Christi. Et ad hunc modum cætera sunt exponenda, quæ difficultatem non habent. Quod vero ultimo dicebatur, non est simile, quia si verba Adæ considerentur: *Hoc nunc os ex ossibus meis*, etc., tantum significant substantiam mysterii, et conjunctionem Christi cum Ecclesia, modum autem per se non significant, licet interdum ad hoc accommodentur, vel extendantur; pertinuit autem ad perfectionem Adæ, ut ea intelligeret quæ verbis suis significabat; et ideo a Sanctis non solum dicitur locutum fuisse spiritu prophetico, sed fuisse vere Prophetam. Non est autem necesse ut intellexerit omnia mysteria quæ in illis verbis possunt inveniri, seu ad quæ possunt accommodari, quod in omnibus fere prophetiis commune est.

ARTICULUS IV.

Utrum principalius Christi incarnatione facta fuerit ad tollendum peccatum originale quam actuale¹.

1. *Ad quartum sic proceditur. Videtur quod Deus principalius incarnatus fuerit in remedium actualium peccatorum, quam in remedium originalis peccati. Quanto enim peccatum est gravius, tanto magis humanæ saluti adversatur, propter quam Deus est incarnatus. Sed peccatum actuale est gravius quam originale peccatum; minima enim pœna debetur originali peccato, ut Augustinus dicit contra Julianum². Ergo principalius incarnatione Christi ordinatur ad deletionem actualium*

¹ 3, d. 1, q. 1, art. 26; et opusc. 10, art. 28, et opusc. 11, art. 23, et opusc. 35, articulo vigesimo primo.

² Lib. 5, c. 8, circa fin., tom. 7.

¹ Lib. secundo Sent., d. 33, q. 2, articulo secundo.

² Inter fin. et med., tom. 5.

³ Habetur in Glos. ordin., in hoc loco.

⁴ 1. 2, q. 81, art. 2.

extensive, sicut dicitur *major albedo*, quæ est in majori superficie. Et hoc modo peccatum originale (per quod totum genus humanum inficitur) est *majus* quolibet peccato actuali, quod est proprium singularis personæ. Et quantum ad hoc Christus principalius venit ad tollendum originale peccatum, in quantum bonum gentis divinus et eminentius est, quam bonum unius, ut dicitur¹ *Ethic.*¹

Ad primum ergo dicendum, quod ratio illa procedit de intensiva magnitudine peccati.

Ad secundum dicendum, quod peccato originali in futura retributione non debetur pœna sensus; pœnalitates tamen, quas sensibiliter in hac vita patimur, sicut famam, sitim, mortem, et alia hujusmodi, ex peccato originali procedunt. Et ideo Christus, ut plene pro peccato originali satisfaceret, sensibilem dolorem pati voluit, ut mortem, et alia hujusmodi in seipso consumeret.

Ad tertium dicendum, quod sicut Chrysostomus ibidem² dicit: *Verba illa dicebat Apostolus, non quasi diminuere volens amplissima, et per orbem terrarum diffusa Christi munera, sed ut pro omnibus se solum indicaret obnoxium. Quid enim interest, si et aliis praestitit, cum quæ tibi sunt praestita, ita integrasunt et ita perfecta, quasi nulli alii ex his aliquid fuerit praestitum? Ex hoc ergo, quod aliquis debet reputare sibi beneficia Christi praestita esse, non debet existimare quod non sint aliis praestita; et ideo non excluditur, quin principalius venerit abolere peccatum totius naturæ quam peccatum unius personæ. Sed illud peccatum naturæ ita perfecte curatum est in unoquoque, ac si in uno solo esset curatum. Et ideo propter unionem charitatis, totum, quod omnibus est impensum, unusquisque debet sibi adscribere.*

COMMENTARIUS.

1. In hoc titulo primum exponere oportet quid significet illa particula *principalius*, et in quo fiat comparatio. Potest enim incarnatione dici principalius facta propter unum peccatum, quam propter aliud, vel quia remedium unius fuit prius intentum quam alterius; vel quia fuit magis intentum, ut ita dicam, appetitive, hoc est, quia ita facta est incarnatione propter remedium unius, ut sine illo non fieret; vel denique dici potest,

¹ Loco in arg. cit.

² Lib. 2 Eth., c. 2, circa fin., tom. 5.

principalius venisse propter unum quam propter aliud, quia, considerata necessitate et indigentia humanæ naturæ, unum peccatum magis postulabat remedium, et magis misericordiam Dei excitabat, quam aliud; et juxta hos varios sensus multa possunt hic quæri, scilicet, an si non fuisset peccatum originale, incarnatione fieret propter sola actualia, vel e contrario. D. Thomas autem nihil horum hic tractat, sed solum an incarnatione fuerit facta propter utrumque peccatum tollendum, et propter quod principalius in ultimo sensu supra explicato, id est, ex quo peccato orta sit major necessitas in humana natura, ut hoc remedio indigerit; hunc enim esse sensum, patebit ex corpore articuli. Secundo, in illa comparatione advertendum est, peccatum originale necessario supponere aliquod actualle, quia cum originale peccatum sit per modum habitus, in solo actuali peccato potuit habere suam primam radicem et fundatum; non enim potuit, vel a Deo ipso solo, qui non est auctor mali culpæ, nec per bonum actum in humana natura introduci; quando ergo originale peccatum ad actuale comparatur, potest sub peccato originali comprehendendi ipsum actuale peccatum Adæ et Eveæ, per quod tota natura lapsa est, et comparari ad actualia, quæ postmodum addita sunt, et hunc sensum indicat D. Thomas in corpore articuli.

2. Respondet D. Thomas Christum venisse ad tollenda omnia peccata, sed principalius in remedium originale; ita enim simpliciter colligenda est sententia D. Thomæ, ut ipse satis explicuit in solutione tertii; quanquam in corpore non simpliciter, sed cum addito concludere videatur, cum ait: *Et quantum ad hoc Christus principalius venit ad tollendum originale peccatum. Sed illa particula, quantum ad hoc, non est diminuens aut limitans conclusionem, alias simpliciter et absolute non satisficeret quæstioni, sed habet vim causalis, ac si diceret: Et propter hoc principalius venit Christus propter originale peccatum: et ita est facilis littera articuli.*

3. Quomodo intelligendum Christum venisse ad omnia peccata tollenda.—In quo observandum est primo, cum D. Thomas explicat Christum venisse ad omnia peccata tollenda, quia exhibuit quod sufficiens fuit ad omnium peccatorum deletionem, intelligendum esse non solum quia ipsa Christi opera secundum se sufficientem valorem habuerunt; hoc enim modo etiam possent dici sufficientia ad de-

lenda Angelorum peccata, si Deus voluisse ut ad hoc etiam ordinarentur; et tamen de fide est, Christum non venisse propter Angelorum peccata, ut infra, q. 8 et 19, latius dicitur; intelligendum ergo est de operibus Christi ut ab ipso ex Dei ordinatione et beneplacito in hunc finem referebantur; venit igitur ut operaretur, et quod in se est, sufficiens pretium offerret, ut omnia hominum peccata, tam originale quam actualia, tollerentur.

4. *Fundamentum D. Thomae declaratur.* — Secundo, notandum est illud principium, quo fundatur ratio D. Thomae, scilicet, tanto principalius ad alicujus peccati deletionem Christus venit, quo illud peccatum majus est; quod D. Thomas tanquam per se notum sine probatione sumit; cum tamen de vero sensu, et ratione illius, non satis constare videatur, quia cum tam operari mysterium incarnationis, propter remedium peccati, quam efficere illud principalius propter hoc quam propter illud, totum pendeat ex divina voluntate, et ex modo quo prædestinavit hoc mysterium, non potest ex sola inæqualitate peccatorum colligi, principalius Deum intendisse per hoc mysterium unius remedium quam alterius; sed hoc sumendum esset ex Scripturis, in quibus voluntas Dei est revelata, sicut in quæstione præcedentis articuli dicebatur. Est enim in utraque similis ratio. Sed dicendum est, ut explicando sensum tituli articuli dixi, D. Thomam solum comparare hæc peccata ex parte humanæ naturæ, quodnam, scilicet, illorum induxit majorem miseriam, majorumque redempcionis necessitatem, ut ex hac parte dicatur Deus principalius venisse propter unum peccatum, quam propter aliud; et hoc sensu per se manifestum est hunc excessum debere fundari in majori peccati gravitate.

5. Tertio, cum D. Thomas comparet hæc peccata in intensione, et dicat actuale esse gravius intensive, intelligendum est ex genere suo, nam actuale peccatum sub se complectitur omnia mortalia, et quodlibet mortale gravius est quam originale; si autem comparatio fieret de veniali cum originali, simpliciter majus malum est originale quam veniale, quia, licet hoc excedat in ratione voluntarii, tamen illud inducit veram inimicitiam cum Deo, quæ sine dubio majus malum est, ut infra, q. 27, iterum dicemus, et latius in 1. 2 tractatur.

6. Quarto, circa comparisonem extensi-
vam horum peccatorum bene notat Cajetan.

debere intelligi per se, quia originale per se, et ratione sua inficit totam naturam, illamque a beatitudine deturbat; actuale vero per se tantum personam avertit, et ideo illud per se est gravius extensive, atque adeo simpliciter majus malum, quia destruit commune bonum, quod divinus est. Neque obstat quod omnia actualia peccata hominum in unum collecta videntur majorem Dei offenditionem continere, atque adeo absolute majus malum esse quam originale peccatum, etiam ut communicatum omnibus posteris Adæ, hoc enim est per accidens, nam per se solum originale ponit impedimentum toti naturæ, et ideo in ordine ad redempcionem dicitur majore*necessitatem* inducere.

7. Ultimo observandum est, cum dicitur Christus principalius venisse propter originale, sub illo debere comprehendendi peccatum Adæ et Evæ, licet actuale fuerit, ut inter expoundendum titulum indicavi. Neque enim existimandum est minus principaliter venisse Christum propter Adam et Eam, quam propter alios homines. Per originale ergo peccatum infectio totius naturæ significata est, quæ ad suam radicem est revocanda, et in illa, et cum illa tanquam quid unum consideranda: et quamvis hæc radix proprie fuerit peccatum Adæ, et non Evæ, non tamen propterea Eva excludenda est, quæ pars fuit humanæ naturæ corruptæ, propter quam totam redempcionem Christus per se primo ac principaliter venit.

8. *Christum potius pro poena damni quam sensus satisfecisse.* — Secundum argumentum (omisso primo, in quo nihil occurrit notandum) est hujusmodi: Christus magis satisfecit pro actuali peccato quam pro originali; ergo principalius venit propter illud. Antecedens patet, quia peccato actuali debetur poena sensus, originali autem non, sed tantum poena damni; sed Christus assumpsit poenam sensus, et non damni; ergo principalius satisfecit pro actuali, quam pro originali. Respondebat D. Thom. negando primum antecedens. Ad probationem vero distinguit majorem, quia peccatum originale, licet non mereatur poenam sensus in futura vita, in praesenti tamen meretur sensibilem poenam usque ad mortem, et ideo Christus, ut pro illo plene satisfaceret, usque ad mortem in hac vita passus est. Huic vero solutioni addendum est primo, Christum Dominum non minus, immagis principaliter satisfecisse pro poena damni, quam pro poena sensus; quod enim

pro utraque satisficerit, de fide certum est, ut ex art. 2 satis constat; quod vero principalius pro poena damni, constat, tum quia gravior est, et majus malum; tum etiam quia hæc quodammodo proximus et intimius conjuncta est cum culpa, pro qua Christus principalius satisfecit. Neque vero ad satisfaciendum principalius pro hac poena damni necessarium fuit, ut Christus eamdem poenam in se susciperet; sicut neque ad satisfaciendum pro æterna poena sensus ignis inferni necessarium fuit, ut illam in se sustineret, sed per aliam poenam sensibilem hujus vite, secundum se quidem, et quasi physice consideratam, inferioris ordinis, moraliter tamen infiniti valoris, pro illa perfectissime satisfecit; ita per aliam poenam proportionatam, verbi gratia, voluntarie sustinendo carentiam gloriæ sui corporis, et quasi exilium a cœlesti patria, et privationem illius claritatis, et gloriæ nominis, quæ ratione unionis et infiniti meriti sibi a principio conceptionis suæ debabantur, per hanc, inquam, vel similem poenam perfectissime et accommodatissime pro poena damni nobis debita satisfecit; nam, licet illa poena secundum se sit inferioris ordinis quam essentialis poena damni, tamen voluntarie suscepta a tali persona habet maximam proportionem, et superabundantem valorem ad illam satisfactionem. Secundo addi potest illi solutioni, licet peccatum originale in individuo, et prout contractum, non mereatur poenam sensus, tamen, ut peccatum originale dicit lapsum totius naturæ, etiam posse dici mereri aliquam poenam sensus, quia, ut sic, includit actuale peccatum primi parentis. Neque improbable est, si Deus toto rigore suæ justitiae uti voluisse, potuisse punire peccatum originale poenam sensus, etiam in futura vita; quod autem de facto id non faciat, fortasse merito et satisfactioni Christi tribuendum est.

9. Argumentum tertium cum solutione facilem et optimam doctrinam continet, quæ in sequenti disputatione fusius explicabitur.

DISPUTATIO V

In sex sectiones divisa.

DE PRIMARIA CAUSA ET RATIONE PROPTER QUAM INCARNATIO PRÆDESTINATA ET FACTA EST, ET SINE QUA NON FIERET.

Quamvis, circa hanc quæst. 4 D. Thomæ, solum quæstionem, an est, seu de existentia in-

carnationis, disputemus, quia vero mysterium hoc non est per se necessarium, sed ex divina voluntate pendet, quæ non sine ratione aliqua et sufficienti causa omnia operatur, ideo simul de causa, seu fine præcipuo propter quem hoc mysterium factum est, necessario disserimus; et quia propter eamdem rationem et causam incarnationis facta est, propter quam est prædestinata, ideo, ut primam originem et causam hujus mysterii investigemus, ordo etiam et modus æterni consilii, et prædestinationis divine circa hoc præsertim mysterium inquirendus nobis est; quo invento et cognito, quæstiones a D. Thom. his articulis propositas facile expediemus. Nec vero tractanda sunt hoc loco omnia quæ de Christi prædestinatione dici possunt, cum de hac re proprium tractatum habeat D. Thom. infra, q. 24. Sed ea solum attingemus, quæ ad explicandam rationem divini consilii, vel necessaria, vel opportuna videntur.

SECTIO I.

Quomodo inter actus divinæ scientiæ et voluntatis ordo prioris et posterioris secundum rationem intelligendus sit.

1. *Ordo prioris et posterioris in actibus intellectus et voluntatis divinæ.* — Priusquam de modo divini consilii in prædestinanda incarnatione dicamus, præsentem dubitationem præmittere oportet, in qua nonnulla tractanda sunt, quæ ad præsentem materiam necessaria, ad plures vero alias utilia fore existimo. Primum est, quomodo in actibus divinæ voluntatis vel intellectus ordo quidam secundum prius et posterius, seu signa quædam priora et posteriora, a Theologis distinguuntur, cum illi actus æterni sint, et omnino simul, imo in re ipsa prorsus idem. Propterea enim Gabriel, in 3, d. 2, dub. 3, secutus Ocham, in 4, d. 9, q. 3, omnino negat hæc signa, vel hunc ordinem in mente et voluntate divina. Scotus vero, in 3, d. 7, q. 3, et d. 19, q. 1, non solum hæc admittit, verum etiam dicit unum esse prius natura alio, ut illi tribuit Capreol., in 3, d. 4, q. 1, art. 3, in principio, eumque impugnat. Cum enim Scotus distinctionem quamdam formalem admittat in Deo, fortasse etiam intellexit in re ipsa, et quasi ex natura rei inveniri etiam posse in divinis actibus hunc ordinem prioris et posterioris, vel forte (quod magis credendum est) ordinem rationis fundatum aliquo modo in ipsa re, vocavit ordinem naturæ.